

Hemkompostering

Vanliga frågor och tips om hemkompostering av
matavfall och trädgårdsavfall

Bild 1

Västmanland-Dalarna
miljö- och byggförvaltning
Avesta Fagersta Norberg

Regler

För att få hemkompostera ditt matavfall måste du först lämna en skriftlig anmälan till Avesta Vatten & Avfall AB om du är bosatt i Avesta.

Om du är bosatt i Fagersta eller Norberg ska du anmäla din hemkompost till Vafab Miljö. Blanketten kan du hämta på hemsidan.

Det ställs krav på att du har en sluten behållare som är skadedjurssäker och fungerar året runt. Anledningen till kraven är att det är viktigt att matavfallet, framför allt kött och fisk, hanteras på ett sätt som är lämpligt för människors hälsa och för miljön. Vi utför kontroller med jämna mellanrum för att säkerställa att kraven för hemkompostering uppfylls.

Trädgårdsavfall och vegetabiliskt avfall får komposteras utan anmälan till kommunen, men det är ändå viktigt att komposten sköts på ett bra sätt så att inte olägenheter uppstår. Det finns inga krav på hur stor tomt du måste ha, men den måste vara tillräckligt stor för att du ska kunna hand om jorden som bildas.

Kompostbehållare

Det finns många olika typer av behållare som kan användas – allt från enkla och öppna varianter som är lämpade för enbart trädgårdsavfall till varmkomposter som är isolerade och kan användas året runt, även till matavfall från kött och fisk. Om du ska använda komposten till matavfall året runt ska den vara säker mot skadedjur, vilket innebär att

Bild 2: Soptunna för restavfall och kompost för matavfall

de ska vara försedda med lock, botten och väggar och inte ha större öppningar än 6 mm och den aktiva komposteringsdelen bör vara värmeisolerad.

Om du tömmer komposten en gång per år behöver du ungefär 50 liters behållarvolym per person i hushållet.

Bild 3: Varmkompost med isolering

Vad behöver jag?

- Intresse
- Kompostbehållare
- Strömaterial
- Hink och skopa till strömaterial
- En liten hink att ha under diskbänken, max 5 liter
- Vattenkanna eller slang
- Spade
- Plats eller behållare för efterkompostering
- Plats i trädgården att använda jorden på

Bokashi-metoden

Bokashi är en form av kompostering av matavfall, där vissa mikrober påbörjar nedbrytningen av matavfallet i en syrefattig miljö. Efter en tid grävs matavfallet ner i marken för att efterkomposteras.

Det finns några saker att tänka på vid kompostering med bokashi: Du måste följa instruktionerna om antal dagar som matavfallet ska stå innan det grävs ner. Om du bor i en stad är det viktigt att gräva ner bokashin djupt och täcka ytan med plankor, galler eller annat material så att det inte kan grävas upp av djur. Under vintern behöver du kunna mellanlagra matavfallet i en varmkompost, när det inte går att gräva ner materialet.

Du behöver meddela Avesta Vatten & Avfall AB eller Vafab Miljö om du väljer att kompostera med bokashi. Om du inte kommer att använda bokashi-metoden under hela året måste du meddela hur matavfallet ska tas om hand övrig tid.

Vad kan komposteras?

I sluten kompost eller med bokashi:

Som matavfall räknas till exempel skal och rester av frukt och grönt, kött, fisk, pasta och ris, kaffesump, kaffefilter, tesump, tepåsar, bröd, snacks och godis. Du kan även lägga mindre mängder hushållspapper i komposten. Trädgårdsavfall går bra att kompostera, men kan ta lång tid att bryta ner om det inte är fin fördelat.

Bild 4: Kompostering av trädgårdsavfall i öppen kompost

I öppen kompost:

Här får enbart trädgårdsavfall såsom frukt och grönsaker komposteras.

Trädgårdsavfall kan även vara till exempel löv, kvistar och gräs.

Vad ska inte komposteras?

Snus och tobak förstör nedbrytningsprocessen. Det är inte heller bra att lägga växtdelar med sjukdomsangrepp i komposten. Många olika typer av kattsand bör inte komposteras, läs på förpackningen för att se vad som gäller för den sort du köper.

Stora mängder salt ska också undvikas då saltet förstör nedbrytnings processen.

Dammsugarpåsar bör också undvikas då dessa innehåller tungmetaller.

Så här gör du

När du ska starta en ny kompost är det bra att blanda i lite material från en redan använd kompost. Det går också bra att använda sig av jord från trädgården.

Placering

Komposten ska helst stå vindskyddat och inte i direkt solsken. Marken där komposten står ska vara väl-dränerad så att vatten som rinner från komposten inte stannar kvar. Dessutom helst 4 meter från fastighetsgränsen för att inte störa grannarna.

Närings- och vätskebalans

Organismerna som omvandlar matavfallet till jord behöver syre och vatten. Om det blir för blött börjar det lukta, men om det blir för torrt avstannar processen. Komposten fungerar bäst när den håller 40-50 grader. Så hög blir temperaturen om man rör om tillräckligt ofta och sköter komposten. För att komposten ska fungera bra är det också viktigt att ha rätt näringsbalans.

Den så kallade kol/kväveknoten ska helst ligga mellan 25-30. Matavfall innehåller mycket kväve och har alltså låg kvot medan sågspån och halm innehåller mycket kol och därför har hög kvot (se faktaruta).

Det gäller alltså att hitta en blandning som fungerar:

Typ av avfall	Kol/kvävekvt
Kolrikt	
↑ Sågspån	250-500
Halm	50-125
Torkat gräs	50
Löv	50
Granbarr	30
Frukt	30
Matavfall	15-25
Gräs, nyklippt	15-20
↓	
Kväverikt	

Strö

Strö används för att förbättra luftigheten och tillsätta kol i komposten. Strömaterialet ska vara torrt och ha en täckande effekt mot flugor och lukt. Du bör strö varje gång du lägger matavfall i komposten. En halv liter strö per liter matavfall är lagom. Sågspån, torrt gräs, hackad halm eller hö, finfördelat trädgårdsavfall, mald täck bark, barkmull och färdig kompostjord kan användas som strömateriäl.

Efterkompostering

Komposten är färdig för efterkompostering efter 36 månader eller då den känns kall även efter omrörning. Efterkomposteringen är det sista steget för att bilda mull av matavfallet. Den kan ske i en enklare behållare eller direkt på marken, dock med skydd för regn. Det går även bra att använda sig av två kompostbehållare att växla mellan. När den ena är full får den stå och efterkompostera medan du fyller den andra.

Det kan ta upp till ett år innan nedbrytningen är helt klar. Sedan har du en näringsrik mull som kan spridas på trädgårdslandet eller i rabatterna.

Kostnader

När du hemkomposterar allt matavfall betalar du bara för den gröna tunnan där du lägger

restavfallet. Den aktuella taxan för avfallshanteringen finns att läsa på kommunens hemsida. Du kan även få den genom Avesta Vatten & Avfall respektive Vafab miljö:s kundservice. Du antingen köpa en kompostbehållare eller bygga din egen, förutsatt att den uppfyller de krav som vi ställer. De egenbyggda komposterna måste granskas för att få godkänt.

Tips

Dålig lukt kan bero på att komposten är för våt. Använd strömateriäl för att minska vätskehalten. Om det luktar ammoniak är kvävehalten för hög. Blanda då i torra löv eller sågspån. En kompost ska inte lukta illa.

För att undvika lukt i köket är det bra att tömma hinken med matavfall ofta.

Om komposten är grå och torr är det bra att vattna försiktigt och vända på komposten. Det kan också hjälpa om du tillför kväverikt material, exempelvis nyklippt gräs (se faktaruta).

Om komposten fryser är den inte tillräckligt isolerad. Då är det bra att tilläggsisolera. Om komposten fryser tar avfallet mer plats eftersom ingen nedbrytning sker. När den tinar är det viktigt att röra om och se till att det inte är för blött genom att tillföra strö.

Om du har mycket trädgårdsavfall kan det vara bra att ha en kompostkvarn för att finfördela det.

Lycka till med din kompost!

Litteraturltips

Olausson, Ingrid - Allt om kompost
Eriksson, Gunnar – Kompost från hushåll, trädgård och latrin
Strejffert, Peter – Bokashi – för en bättre jord

Samtliga bilder är använda med tillstånd utifrån principen "Creative Commons". Samtliga bilder är hämtade från www.commons.wikipedia.org.

Bild 1: Tagen av Kessner Photography / Wiki media Commons "Compost"

Bild 2: Egen bild

Bild 3: Tagen av Caroline Ford / Wikimedia Commons "Black domestic compost bin as given away by Tower Hamlets Council"

Bild 4: Tagen av Pavel Ševela / Wikimedia Commons "Compost bin".